

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ У ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ БІОЛОГІЇ

Коршевнюк Т. В., канд. пед. наук

У процесі експериментальної перевірки педагогічної ефективності методики навчання біології на компетентісній основі було виявлено, що незважаючи на позитивну динаміку у формуванні компонентів предметної біологічної компетентності, її розвиток як інтегративної динамічної властивості особистості потребує посилення взаємодії цих компонентів. Також визначено доцільність доповнення методичного інструментарію реалізації наскрізних змістових ліній, розвитку ціннісного компонента предметної біологічної компетентності учнів. Сказане зумовило коригування розробленої методики на основі практико-орієнтованого підходу, що наділений можливостями стирати межу складниками предметної й ключових компетентностей у процесі їх формування в здобувачів освіти й стає джерелом особистісного досвіду.

Одним із засобів реалізації практико-орієнтованого підходу в дослідженні є завдання на екосоціальне орієнтування. Цей тип ситуаційних завдань дає змогу аналізувати й моделювати розвиток соціоприродних систем, усвідомлювати закони їх розвитку, механізми утворення зв'язків і причини їх порушення, а також можливості використання знань у практичній діяльності. Оцінювання рішень, які ухвалюються школярами щодо природи, відбувається з погляду економіки, естетики, довготривалих інтересів суспільства, і враховуються не лише безпосередні, але й віддалені результати (наприклад оцінювання шкоди, завданої природі, і витрат на її відновлення). Розв'язок цих завдань характеризує моральний вибір дитини в екологічних ситуаціях — реальних і навчальних.

До методичного інструментарію реалізації наскрізних змістових ліній включено форми навчальної діяльності, які моделюють певні суспільні відносини, сприяють перетворенню індивідуального досвіду учнів щодо пізнання і перетворення живої природи в соціальний. Однією з таких форм є навчальні проекти соціального змісту.

У процесі коригування методики навчання біології зацентровано увагу на розвитку ціннісного компонента предметної компетентності. Зокрема у шостих класах збільшено частку безпосереднього й опосередкованого спілкування учнів з природою, що дає змогу актуалізувати емоційно-чуттєву сферу учнів. Сказане стосується методу біологічної емпатії й методу біологічної рефлексії. Ці методи сприяють розвитку аксіосфери учнів, виробленню в них умінь дотримуватись норм і правил поведінки в природному оточенні, коригувати власну поведінку

й вчинки людей відповідно до законів екологічної етики, брати участь у бесідах і диспутах біологічного змісту, що позитивно позначається на розвитку комунікативних умінь. Забезпечення формування умінь, значущих у житті школярів, свідчить про практико-орієнтований характер зазначених методів.

ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІД ЧАС ПРОЕКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Вороненко Т. І., канд. пед. наук

Під час проектної діяльності учнів відбувається формування предметної компетентності, що складається зі знанневої, діяльнісної і ціннісної компоненти. Приймаючи навчальний проект за навчально-пізнавальну творчу діяльність учнів, спрямовану на вирішення певної проблеми, опиняємося перед фактом, що оцінити навчальний проект звичайними методами (за допомогою тестових завдань, чи письмових завдань і задач у звичайній формі) — неможливо. Саме для такої форми діяльності найбільше підходить «оцінювання виконання». Основна вимога при цьому — виконання практичних дій. Оцінні завдання, в даному випадку, перевіряють не лише знанневий складник предметної компетентності, а й діяльнісний і ціннісний, бо є аналогами ситуацій з реального життя.

Запропоновані нами міні-проекти проводяться під час уроку з вивчення нового матеріалу. Основною їх метою є отримання знань шляхом самостійного засвоєння знань за допомогою виконання хімічного експерименту. Виконуючи міні-проект, учень, отримавши питання, що одночасно є планом виконання проекту, має продемонструвати не лише успішне оволодіння знаннями, вміннями й навичками з певної області знань (виконавши досліди), а й розв'язати певну проблему, що імітує життєву ситуацію поставлену в контекстному завданні.

Для «оцінювання виконання» було розроблено вимоги до навчальних проектів за рівнями сформованості предметної компетентності під час виконання навчального проекту. При цьому ми користувалися такими позиціями: оволодіння знаннями, форма виконання й усвідомленість дії, здатність до вибору способу дії, повнота виконання, оволодіння умінням діяти, здатність узагальнювати й робити висновки. Основна позиція, що перевіряється — це здатність учнів використовувати знання та вміння в практичній діяльності (ситуації), з можливістю висловлення власного ставлення до певної проблеми.

Провівши анкетування й бесіди з учнями та вчителями, ми встановили, що 91% учнів і 70% учителів вважають, що виконувати навчальний проект в позаурочний час мають лише ті, хто бажає. І, навпаки, 77,2% учнів і 70% учителів погоджуються, що такий вид роботи на уроці є потрібним. Але у виборі виду проекту думки учнів і вчителів розходяться: 60% учителів висловилися за ви-